

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

33. TÝDEN (12.8.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Většinou pod prahem škodlivosti. Teplo a sucho zvyšuje riziko výskytu svilušek a makadlovky řepné, podporuje molice a třásněnky. Za sucha více škodí drátovci. Vrcholí výskyt dospělců osenice polní - začít hledat housenky. Lokálně mohou škodit housenky můry zelné, m. kapustové a bělásci. Dřepčíků je na sledovaných plochách málo, ale za vhodných podmínek mohou rychle překročit práh škodlivosti (např. podmínkou vzešlých výdrolů řepky v okolí).

Máme tu další horké a suché léto, které ovlivňuje chování škůdců. Mohou se přemnožit teplomilné druhy, které zde byly dříve pod prahem škodlivosti, naopak některé tradiční škůdce je obtížné na zelenině nalézt. Pozor by si měli dát pěstitelé na jižní Moravě, kde se škodlivost teplomilných druhů projevuje nejčastěji.

Brukvovitá zelenina - početnost škůdců nízká, při snížené intenzitě ochrany mohou škodit bělásci, kterých je stále hodně. Na některých plochách jsou přemnoženy molice, pokračuje kladení a líhnutí housenek můr. Dřepčíků je málo, ale početnost se může rychle měnit. Třásněnek na brukvovité zelenině je méně, ale riziko pro náchylné odrůdy zelí zůstává až do podzimu, mohou se stěhovat z napadených porostů cibule, které předčasně zasychají.

Ostatní zelenina - cibule se postupně sklízí, třásněnky přeletují mezi porosty. V různých plodinách mohou škodit polyfágní svilušky, které již škodí na cukrovce. Osenice polní - je cca vrchol náletu a kladení, postupně se líhnou housenky - začít sledovat výskyt housenek. Létají různé druhy můr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku.

Riziková: dřepčíci, molice, bělásci, zápředníček, třásněnky, housenky a další druhy

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- tento týden opět nízký výskyt, ale početnost rychle kolísá - během pár dní mohou být rostliny obsypány. S různou intenzitou bude škodit až do konce srpna, než se přestěhují na nové porosty řepek a meziplodiny (hořčici).

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Zápředníček polní

- výskyt zůstává nezvykle nízký, nejspíše mu nevyhovuje průběh letního počasí.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu. Zelené housenky jsou na spodní straně listů. V letošním roce feromonové lapáky nefungují - nepoužívat k monitoringu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Osenice polní

- vrchol náletu, začít hledat housenky na rostlinách. Početnost vyšší jen na některých lokalitách, škodlivost bude lokální, ohnisková - prohlédnout na pozemku více míst.

Monitoring - housenky světloplaché, přes den často ukryty v půdě. Na rostlinách hledat požerky na spodní straně rostlin a při výskytu čerstvých požerků hledat tmavé housenky v půdě v blízkém okolí (do 10 cm) poškozené rostliny.

Ochrana - proti housenkám do 3. instaru, než trvale zalezou do půdy, kde již přípravky nefungují.

Molice vlašovičnicková

- migrace na delší vzdálenosti je nízká, škodlivé výskyty jsou především na lokalitách se zdrojem molice v okolí (sousedící porosty s dostatkem pupáří). Zaorat napadené porosty co nejdříve po sklizni, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky, ze kterých se molice může líhnout i po jejich zaschnutí.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé plošce.

Ochrana - dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné a pokrýt většinu plochy listu, aby molice trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. Proti nymfám a v závislosti na výskytu dalších škůdců (i registraci a reziduím pesticidů) jsou účinné Benevia, Movento a Spintor.

Bělásek řepový

- početnost dospělců zůstává vysoká, při nižší intenzitě ochrany mohou housenky přežít a začít škodit. Vzácně se objevují i vajíčka b. zelného.

Monitoring - žlutozelená vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, zelené housenky na spodní straně listů, vžírají se do hlávek. Pomocným znakem je nahromaděný trus v paždí listů, méně často i přilepený na listech.

Ochrana - housenky citlivé k přípravkům proti žravým škůdcům, běžně jsou regulovány ochranou proti jiným druhům. Starší housenky ukryté uvnitř hlávek - musí se k nim postříkat dostat - zvýšit tlak a objem vody.

Třásněnky

- migrace je slabší, vyšší výskyty jsou v dřívě napadených porostech.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Sviluška chmelová

- poškození porostů polní zeleniny zatím nezjištěno, ale na cukrovce již škodí - sledovat výskyt.

Monitoring - drobní dospělci a nymfy na spodní straně listů, při přemnožení rostliny pokryty pavučinou. Listy žloutnou až odumírají. Napadení začíná často od okraje, nebo je ve srážkovém stínu stromů

Ochrana - pokud není povolen žádný akaricid, je možné použít univerzálně oleje (kontaktní účinek - dokonalé ošetření spodní strany listů), v některých plodinách i vedlejší účinek přípravku Movento.

Motýli

- létá kovolessklec gama, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních

druhů, ale na sledovaných lokalitách výskyt nevýznamný.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

Žilnatka vironosná a další žilnatky - v zelenině se zatím asi neřeší, škodí přenosem stolburu na různé druhy (lilkovité, řepa...), dospělci aktivní v červenci a srpnu. Žilnatka vironosná se v Čechách zatím nevyskytuje, hojná je především na jihu Moravy. Stolbur přenáší i další, hojnější druhy žilnatek, ale mají mít nižší účinnost přenosu.

makadlovka řepná - teplé a suché počasí zvyšuje riziko škodlivosti, housenky škodí v srdéčkách řepy případně bulev. Škody jsou jen v porostech stresovaných suchem. Listy řepy jsou poškozeny dřepčíky, ale většinou v nízké intenzitě.

Užitečné organismy

- v porostech bez škůdců nejsou téměř žádní predátoři ani parazitoidi. Občas se vyskytují pavouci, slunéčka a další predátoři.

Na pozemcích s přemnoženou molicí a medovicí je vysoká koncentrace včel

Šedě zbarvená vajíčka můry zelné krátce před líhnutím

Vajíčko bělásky řepového - není neobvyklé najít přes 10 % rostlin s vajíčkem

Současné počasí vyhovuje klopuškám

Dospělec a pupárium kuklice - parazitoid housenek běláška řepového

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zářezník polní - v letošním roce feromony nefungují - nelze je pro monitoring použít

Osenice polní - kladení, hledání housenek na rostlinách

Můra kapustová - let 2. generace, kladení a líhnutí housenek

